

Nr 550

Av fröken **Höjer m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 129, angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården m. m.*

Å sidan 32 i proposition nr 129 understrykes med skärpa värdet av förebyggande mödravård. Därvid upptages åtgärder för förebyggande av tuberkulos och detta givetvis av speciella skäl, då det för barnet och dess framtida hälsa är av fundamental betydelse, att modern under graviditeten är frisk.

Å sidan 32 upptages frågan om skärmbildsundersökning av blivande mödrar. En inom medicinalstyrelsen tillsatt utredning har beträffande denna fråga funnit det angeläget, att *alla* blivande mödrar skall skärmbildsundersökas. För närvarande bekostar Svenska nationalföreningen mot tuberkulos dylika undersökningar efter ansökan av vederbörande centralsläkare. Undersökningsfrekvensen växlar. En brist hos verksamheten är, att den del av klientelet, som har långa resor, endast undantagsvis infinner sig till undersökning. Detta då patienten i allmänhet får bekosta sina resor själv.

Utredningen framhåller att, på grund av den föreslagna skärmbildsundersökningen med hänsyn till de återkommande allmänna skärmbildsundersökningarna och andra åtgärder från dispensärvårdens sida, något större antal fall av tuberkulos ev. icke kommer att upptäckas. Erfarenheten från den hittills bedrivna verksamheten på området visar dock, att tid efter annan sådana fall likväl uppsåras. Och, understryker utredningen, med hänsyn till den särskilt stora fara, som smittoförande tuberkulosfall utgör för förlossningspatienter och nyfödda, är det betydelsefullt, att gravida kvinnor med denna tuberkulos upptäckes och genast vid intagningen till förlossning kan isoleras från medpatienter och barn.

Statsbidrag för skärmbildsundersökning bör enligt utredningens mening utgå i enlighet med de för dispensärvården gällande bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1937 angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande. Härigenom erhåller landstingskommunerna statsbidrag med 50 öre per skärmbild. Med nuvarande cirka 61 000 inskrivna i mödravården inom landstingskommunerna skulle alltså på statsverket falla en kostnad av omkring 30 000 kronor.

Beträffande blivande mödrars resor till dispensärorganen föreslår utredningen att kostnaden härför skall bestridas enligt reglerna för mödravården och av dess anslag.

Den intensifiering av den förebyggande mödravården, som utredningens

förslag innebär, har i allmänhet hälsats med tillfredsställelse av remissinstanserna. Endast i ett fåtal yttranden varnas helt allmänt för en utvidgning i nuvarande läge.

Medicinalstyrelsen understryker, att de föreslagna avgiftsfria skärmbildsundersökningarna är ett synnerligen viktigt led i hälsokontrollen av de blivande mödrarna. En samordning med de allmänna skärmbildsundersökningarna bör ske i syfte att undvika dubbla undersökningar av mödrarna.

Statskontoret motsätter sig ej förslaget.

Ett mindre antal remissinstanser är mera tveksamma eller negativt inställda. Tvekan gäller bl. a. dispensärernas kapacitet. Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott kan icke förorda förslaget bl. a. på grund av det aktuella läget i fråga om tuberkulossjukdomarna, som utmärkes av allttjämt minskad tuberkulosfrekvens. Även länsstyrelsen och förste provinsialläkaren i Kalmar län ifrågasätter lämpligheten av att genomföra en obligatorisk skärmbildsundersökning med hänsyn till den starkt sjunkande tuberkulosfrekvensen och till att tuberkulosen synes stå under god kontroll genom dispensärerna.

Departementschefen anser, att det i och för sig vore önskvärt, om alla havande kvinnor obligatoriskt inom den statsunderstödda förebyggande mödravårdens ram kunde underkastas skärmbildsundersökning vid centraldispensärerna. På grund av de invändningar, som gjorts i vissa yttranden i fråga om möjligheten att kunna genomföra förslaget, framlägges det ej nu. I stället förordas att mödravårdsorganens läkare i alla sådana fall, där det av någon anledning kan misstänkas, att en gravid kvinna lider av tuberkulos, bör remittera henne till skärmbildsundersökning. I dessa fall bör skärmbildsundersökningen vara kostnadsfri för patienten och statsbidrag utgå för undersökningen.

Undertecknade finner det synnerligen angeläget, att utredningens av medicinalstyrelsen m. fl. tillstyrkta förslag angående obligatorisk skärmbildsundersökning för gravida kvinnor nu genomföres. Visserligen visar tuberkulosen en glädjande tillbakagång, men de fall, vilka ej upptäckes i tid, föranleder allttjämt ändlösa sjukhusvistelser med mer eller mindre lyckat resultat vad den återvunna hälsan beträffar.

Utöver den värdefulla uppgift angående eventuell tuberkulos, som läkaren å skärmbilden erhåller, får han även vid sidan av synnerligen viktiga uppgifter om vissa eventuella hjärtförändringar av speciellt värde för den kommande förlossningen.

Vi har i Sverige gått in för obligatorisk skärmbildsundersökning av alla unga män under värnplikten. Det är på tiden, att man nu även beslutar att utsträcka skärmbildsundersökningen till de blivande mödrarna.

Endast ett fåtal remissinstanser har ifrågasatt den praktiska möjligheten att genomföra obligatorisk skärmbildsundersökning för denna grupp. Vi får

föreslå, att de landstingskommuner, vilka ordnar obligatorisk skärmbildsundersökning för blivande mödrar, härför erhåller statsbidrag enligt ovan refererade förslag.

Med stöd av ovanstående får undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag enligt de för dispensärvården gällande bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1937 med senare företagna ändringar skall utgå till skärmbildsundersökningar av gravida kvinnor i de landstingskommuner, vilka fattar beslut om att obligatorisk dylik undersökning för denna grupp skall ske; samt att ett förslagsanslag på 30 000 kronor härför anslås.

Stockholm den 22 mars 1955

Gerda Höjer

Helga Sjöstrand

Disa Västberg

Nancy Eriksson

Edith Liljedahl
